

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ КЪМ ЦЕНТРАЛНАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

София 1169, пл. „Княз Александър I“ № 1, тел. 02/939-37-77, факс 02/ 986 17 29, email os.cik@mail.com

София, 1 септември 2020 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № <u>КП-030-00-4</u>
гана <u>01.09</u> / <u>2020</u> г.

Становище на ОС към ЦИК относно промени в Изборния кодекс

Във връзка с дискусиите относно промени в изборното законодателство, ОС към ЦИК припомня своите константни позиции и предишни становища:

1. Последните промени в ИК бяха от лятото на 2019 г. Чести промени в изборното законодателство създават правна несигурност и не спомагат за създаването на високо доверие в обществото към изборния процес. Промени по-малко от една година преди избори не съответстват на Кодекса на добрите изборни практики на Венецианската комисия.
2. Както беше посочено в Становището на ОС към ЦИК от 23.06.2019 г. комбинирането на машинен и хартиен вот едновременно в една секция беше съществен източник на грешки в протоколите на СИК на избори за ЕП 2019. Подобна комбинация не допринася за максимизиране на предимствата на машинното гласуване и минимизиране на недостатъците от хартиения вот и ръчното преброяване и оформяне на протокола. Предимствата на машинното гласуване биха били подчертани в случай, че се прилагат на всички видове избори и референдуми. Преброяването на контролните разписки в минимум 10% от секциите с машинен вот е задължителна добра практика, която гарантира ад-хок одит на машинния вот и повишава доверието в изборния резултат.
3. Провеждането на избори в два дни не съответства на българската и европейска изборна традиция. Проведените в няколко европейски страни избори в ситуация на пандемия (Франция - два тура местни избори, Полша – 2-ри тур президентски избори, Северна Македония - парламентарни избори и др.) не прибъгват към този инструмент. В контекста на българската изборна практика подобно разтегляне в два дни в т.ч. през тъмната част на денонощието би предизвикал повече недоверие в процеса и съмнения за манипулации, отколкото реални ползи по превенция на разпространението на заразата. Както показаха изборите във Франция, Полша и Северна Македония, физическото дистанциране, носенето на маски и дезинфекция са много по-ефективен инструментариум.
4. Преференциалното гласуване се наложи като изборна традиция през последните години и избирателите широко го използват. Няма разумни аргументи да бъде премахвано при пропорционално гласуване в т.ч. и при смесена система, нито да се обезсмисли чрез вдигане на прага за задействане на преференциите.

5. Опростяването на изборния протокол относно хартиения вот би намалил грешките при изготвянето му, но следва да бъде внимателно очертано, за да не намали прозрачността на изборния процес и доведе до загуба на доверието в крайния резултат.

6. Необходимо е да се предвиди в Изборния кодекс извършването на системен анализ на недействителните бюлетини в разумен срок след провеждане на изборите. В случай, че недействителните бюлетини са повече от 3% от гласувалите; този анализ следва да бъде задължителен поне в 10% от секциите.

Обществен съвет към Централна избирателна комисия